

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ «Каразінський
інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
доц. Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

“ ” 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЕРЕДДИПЛОМНИЙ СЕМІНАР»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський)
галузь знань _____ С «Соціальні науки, журналістика, інформація та
_____ міжнародні відносини»
(шифр і назва)
спеціальність _____ СЗ «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)
освітня програма _____ «Дипломатія та врегулювання конфліктів»
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ обов'язкова
(обов'язкова/ за вибором)
Інститут Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025/2026 н. р.

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

28 серпня 2025 року, протокол №1

Розробник програми: Парфіненко Анатолій Юрійович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від 26 серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Дипломатія та врегулювання конфліктів»

Гарант освітньо-професійної програми «Дипломатія та врегулювання конфліктів»

проф. Сергій ЛИМАН

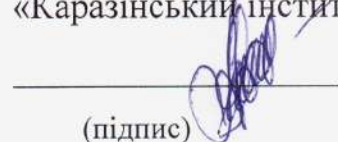

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від 27 серпня 2025 року, № 1

Голова науково-методичної комісії Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

доц. Ганна ПАНАСЕНКО

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Переддипломний семінар**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Дипломатія та врегулювання конфліктів» підготовки магістра за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу «Переддипломний семінар» полягає у формуванні у студентів компетентностей, необхідних для підготовки магістерського дослідження в галузі світової політики та дипломатії. Курс спрямований на узагальнення теоретичних знань з міжнародних відносин, ознайомлення з сучасними методологіями політичних досліджень, розвиток навичок аналітичного та сценарного прогнозування, а також підготовку студентів до виконання самостійної науково-дослідної роботи і захисту результатів дослідження.

1.2. Основними *завданнями* вивчення дисципліни «Переддипломний семінар» є: опанування класичних і сучасних парадигм міжнародних відносин та геополітичних концепцій; освоєння загальних і спеціальних методів досліджень, системного та сценарного аналізу політичних процесів; збір, обробка та оцінка даних про міжнародні події та зовнішню політику; розробка аналітичних довідок і прогнозів; формулювання завдань, структури та методології магістерського дослідження; моделювання об'єктів і процесів міжнародних відносин; критичний аналіз глобальних процесів, оцінка ризиків, участь у професійних дискусіях та аргументоване представлення власних наукових позицій.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
16 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
58 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК10. Здатність шукати компроміси, поважати обґрунтовані погляди інших та досягати взаємоприйнятних рішень

ЗК 11. Здатність проявляти лідерство, підтримувати етичну політику рівності, різноманітності, інклюзії, розвитку потенціалу та міжкультурного спілкування

- формування наступних спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації. Додаткові компетентності, передбачені робочою групою:

СК11. Здатність критично осмислювати та аналізувати глобальні, регіональні та локальні безпекові виклики у військово-політичному, соціально-економічному та гуманітарному вимірах.

СК12. Здатність визначати причини, види, динаміку та наслідки конфліктів, дипломатичні інструменти їх вирішення.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН9. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН10. Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики.

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН13. Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

РН14. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

РН 15. Аналізувати та керувати конфліктами в міжнародному, регіональному, урядовому чи неурядовому контексті. Розвивати передові

навички орієнтування в складній динаміці конфлікту та впроваджувати ефективні стратегії розбудови миру.

РН 16. Застосовувати сучасні теорії та практичні процеси вирішення та трансформації конфлікту – включаючи переговори, посередництво та розбудову миру.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ВИТОКИ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Проблеми та завдання курсу

Мета та завдання курсу, його структура, вимоги до складання іспиту. Структура програми магістерського дослідження та терміни її представлення

Тема 2. Класичні парадигми в дослідження міжнародних відносин та світової політики

Теоретичні школи в дослідження міжнародних відносин та світової політики. Класична або традиційна парадигма: Фукідід, Т. Гоббс. Теорія політичної рівноваги (Емерік де Ваттель). Карл фон Клаузевіц. Політичний ідеалізм (Франциско де Віторія, Гуго Гроцій, Еммануїл Кант). Марксистсько-ленінська парадигма. Політичний реалізм (Ганс Моргентау і Реймон Арон). Лібералізм в політичній практиці та теорії. Греневіль Кларк та Луїс Б. Сон «Досягнення всезагального миру через світове право. Два альтернативних плани». «Великі суперечки» в науці про міжнародні відносини.

Тема 3. Сучасні теорії в дослідженні міжнародних відносин

«Неопарадигми» та їх відмінності від канонічних парадигм. Неореалізм (Кеннет Уолтс «Теорія міжнародної політики», «зріла анархія» Б. Бузан). Неолібералізм. Теорія «комплексної взаємозалежності». «Теорія міжнародних режимів». Теорія «демократичного світу». Транснаціоналізм: зміст, різновиди, представники (Джозеф С. Най, Роберт О. Кохен). Неомарксизм. Сутність постмодерністської парадигми в міжнародно-політичній науці. Дискурсивний контекст міжнародної реальності.

Тема 4. Геополітичні концепції міжнародних відносин

Теорія та основи геополітики. Школи геополітики: німецька, американська, британська. Ідея держави-організму Ф.Ратцеля. Ідея державної самодостатності Р. Челлена. Ідея панрегіонів К. Хаузгофера. Протистояння морських та сухопутних держав – концепт Х. Маккіндера. Морська могутність у концепції А. Мехена. Н. Спайкмен та Рімленд. Концепція регіональної геополітики С. Коена.

Геополітичні концепції українських вчених: геополітичний код України (С. Рудницький), Балто-Понтійська федерація, еволюція концепції М. Грушевського, Україноцентрична концепція В. Липинського,

Чорноморська доктрина Ю.Липи та Л. Бочковського, Чорноморсько-адріатична федерація,

Тема 5. Загальні методи науково-дослідної роботи

Концептуальний контекст політичних досліджень. Методологія політичних досліджень як основа наукового проекту. Методи теоретичних досліджень: компонентний (системний) підхід, абстрактно логічний, аналізу та синтезу. Структурно-генетичний аналіз і синтез. Дедукція. Індукція. Порівняно-історичний метод (порівняльний, кросс-культурний, компаративний). Типологічний метод. Структурно-функціональний підхід. Метод комплексного підходу. Описовий метод. Методи емпіричного дослідження. Кореляційний аналіз. Факторний аналіз.

Тема 6. Спеціальні методи політичних досліджень в міжнародній сфері

Прикладні аналітичні методики дослідження політичних ситуацій та процесів в міжнародних відносинах. Кількісний та якісний контент-аналіз. Івент-аналіз. Когнітивне картування. Моделювання та системність. Роль експертних оцінок в політичній практиці. Стилiстичні особливості прикладних політичних досліджень в міжнародній сфері.

Тема 7. Сценарні методи політичного прогнозування

Основні поняття і методологічні передумови. Основні завдання та способи застосування сценарної техніки в політичному прогнозуванні. Основні технологічні альтернативи, які використовуються при створенні прогнозних сценаріїв. Основні методи і алгоритми сценарного прогнозування. Використання кількісних показників як допоміжного інструментарію сценаротехніки. Сценарний метод: основні можливості.

Тема 8. Системний підхід в дослідженні міжнародних відносин

Основні категорії системного підходу: система, елементи, структура, середовище. Система і підсистема. Глобальна та регіональні міжнародні системи. Типології міжнародних систем (акторний, структурний, історичний підходи). Класифікація міжнародних систем М. Каплана. Характерні особливості міжнародних систем. Анархічність міжнародної системи. Поняття «стабільність» міжнародної системи. Системний підхід в працях К. Уолца. Можливості та обмеження системного підходу до аналізу міжнародних відносин і світової політики.

Тема 9. Політичні події та ситуації як особливі об'єкти міжнародно-політичного аналізу

Івент-аналіз. Ситуаційний аналіз. SWOT-аналіз. Кодування даних в івент-аналізі. Основні типи кодувальних систем в івент-аналізі. Можливості застосування статистичних методів (кореляційного аналізу, кластер-аналізу)

для обробки інформації про політичні події. Метрика Левенштейна. Основні стадії алгоритму ситуаційного аналізу. Основні види політичних ресурсів в ситуаційному аналізі. Матриця SWOT-аналізу.

Тема 10. Дослідження зовнішньої політики держави

Поняття «зовнішня політика». Основні теоретичні підходи та напрямки аналізу зовнішньої політики держав. Аналіз процесу прийняття рішень (Decision Making Approach), «системні студії» (systemic studies), порівняльний підхід (Comparative Foreign Policy Approach), дослідження зовнішньополітичних кейсів (Case Study Approach), вивчення комплексної взаємозалежності (Complex Interdependence Approach), теорії «середньої ланки» (middle-range theories). Дослідження зовнішньої політики з позицій загальної та соціальної психології. Когнітивний підхід до аналізу зовнішньої політики: сутність, зміст.

Тема 11. Дослідження міжнародних конфліктів

Поняття «міжнародний конфлікт» та «міжнародна криза». Типології та причини міжнародних конфліктів. Історія дослідження міжнародних конфліктів. Створення дослідницьких центрів з вивчення міжнародних конфліктів. Основні напрямки у дослідженні міжнародних конфліктів. Стратегічні дослідження (strategist studies), дослідження конфлікту, (conflict studies), дослідження миру (peace studies).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд	ср		л	п	інд	ср
Розділ 1. Теоретичні витoki та методологічні основи міжнародно-політичних досліджень										
Тема 1. Проблеми та завдання курсу	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Класичні парадигми в дослідження міжнародних відносин та світової політики	9	2	2	-	5	-	-	-	-	-
Тема 3. Сучасні теорії в дослідженні міжнародних відносин	9	2	2	-	5	-	-	-	-	-
Тема 4. Геополітичні концепції міжнародних відносин	7	2	-	-	5	-	-	-	-	-
Тема 5. Загальні методи науково-дослідної роботи	8	1	2	-	5	-	-	-	-	-
Тема 6. Спеціальні методи політичних досліджень в міжнародній сфері	8	1	2	-	5	-	-	-	-	-
Тема 7. Сценарні методи політичного прогнозування	8	1	2	-	5	-	-	-	-	-

Тема 8. Системний підхід в дослідженні міжнародних відносин	7	2	-	-	5	-	-	-	-	-
Тема 9. Політичні події та ситуації як особливі об'єкти міжнародно-політичного аналізу	8	1	2	-	5	-	-	-	-	-
Тема 10. Дослідження зовнішньої політики держави	19	2	4	-	13	-	-	-	-	-
Тема 11. Дослідження міжнародних конфліктів	6	1	-	-	5					
Усього годин	90	16	16		58	-	-	-	-	-

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Класичні парадигми в дослідження міжнародних відносин та світової політики 1. Формування засад реалістської традиції у вивченні міжнародних відносин у працях Н. Макіавеллі та Т. Гоббса 2. Принципи ліберального міжнародного права Г. Гроція 3. Теоретичні система класичного лібералізму (Дж. Локк) 4. Кант і кантіанська парадигма в міжнародних відносинах 5. Погляди Гегеля на війну, державу та міжнародні відносини 6. Війна і мир у поглядах І. Канта та Г. Гегеля - Molloy, S. (2022). Reception, context and canonicity: The demonization, normalization and eventual proliferation of G. W. F. Hegel in international relations. <i>Leiden Journal of International Law</i> , 35(3), 497-520. - Tytarenko, Vadym (2019). War and Peace in Kant's and Hegel's Consideration. <i>Filosofia i Kosmologia</i> 22:181-187 - Franceschet A. Sovereignty and freedom: Immanuel Kant's liberal internationalist 'legacy, <i>Review of International Studies</i> (2001), 27, 209–228 - Куц Г. Лібералізм класичний і сучасний: спільне та відмінне // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. – 2010 /5 (49)	2
2.	Сучасні теорії в дослідженні міжнародних відносин 1. Формування цілісної концепції реалізму (Шуман Ф., Нібур Р., Моргентау Г.) 2. Волтц К. і неореалістична концепція, зв'язок з класичним реалізмом і основні відмінності 3. Наступальний реалізм (Дж. Міршаймер) 4. Теорія демократичного миру – теоретична основа сучасного неолібералізму 5. Транснаціональні відносини та світова політика (Кеохейн Р. О., Най Дж. С.) 6. М'яка сила в структурі влади сучасної держави (Дж. Най) 7. Ліберальний інтернаціоналізм і ліберальний світовий порядок (Айкенбері Дж., Дж. Міршаймер) - G. John Ikenberry, The end of liberal international order?, <i>International Affairs</i> , Volume 94, Issue 1, January 2018, Pages 7–23, https://doi.org/10.1093/ia/iix241	2

	- John J. Mearsheimer; Bound to Fail: The Rise and Fall of the Liberal International Order. <i>International Security</i> 2019; 43 (4): 7–50. doi: https://doi.org/10.1162/isec_a_00342	
3.	Загальні методи науково-дослідної роботи Практичне завдання 1: Визначення теми магістерського дослідження Практичне завдання 2: Інформаційне забезпечення, обробка та аналіз матеріалів політичного дослідження міжнародних проблем 1. Презентація анотованого списку літератури до свого дослідження (не менше 40 пунктів), включаючи монографії, колективні видання, наукові статті (з провідних наукових журналів). Який порядок проходження блоків у вашій бібліографії? Оформіть свою бібліографію відповідно до вимог. 2. Наведіть приклад дослівного і непрямого цитування та оформіть посилання на цитати. Які способи оформлення посилань і виносок ви збираєтеся застосовувати? 3. На які кластери ви будите ділити вашу історіографію?	2
4.	Спеціальні методи політичних досліджень в міжнародній сфері 1. Традиційний метод аналізу документів 2. Контент-аналіз 3. Методика і техніка контент-аналізу Практичне завдання Контент-аналіз новітніх публікацій ЗМІ за три роки за темою магістерської роботи та оформлення їх у таблицю за рубриками: автор; вихідні дані публікації, характеристика змісту публікації (30-40 публікацій)	2
5.	Сценарні методи політичного прогнозування Російсько-українська війна та майбутнє системи міжнародних відносин Національна та міжнародна безпека Міжнародний тероризм Робота в групах	2
6.	Політичні події та ситуації як особливі об'єкти міжнародно-політичного аналізу 1. Обґрунтуйте, які таблиці, карти, графіки, діаграми або гістограми Ви плануєте розробити у своїй магістерській роботі. Яку функцію вони будуть виконувати у Вашому дослідженні і як Ви будете це робити (на основі яких даних, відібраних за який часовий період і чому, за допомогою якої програми і т. д.). Поясніть, як саме і за якими принципами Ви будите підходити до збору та аналізу вихідних даних. Які результати Ви збираєтеся отримати в ході дослідження – кількісні або якісні? 2. Підготуйте 5-7 узагальнюючих таблиць, графіків, діаграм або гістограм за темою магістерської роботи	2
7-8.	Дослідження зовнішньої політики держави Презентація програми майбутнього магістерського дослідження	4
	Разом	16

5. Самостійна робота

№ з/ п	Види, зміст самостійної роботи	Кількіст ь годин
1.	Класичні парадигми в дослідженні міжнародних відносин та світової політики Робота з текстом Моргентау Ханс. Міжнародна політика Джерело: Н. Morgenthau, Politics Among Nations Питання для опрацювання: 1. Який зміст політичного реалізму? 2. У чому сенс категорій «інтерес» і «сила»? 3. Як Г. Моргентау визначає поняття «політична влада»? 4. Назвіть три типи сили і три типи міжнародної поведінки держави. 5. Яка функція дипломатії в світовій політиці? 6. Перерахуйте чотири основні правила дипломатії.	5
2.	Підготовка до семінарського заняття за темою «Сучасні теорії в дослідженні міжнародних відносин» Робота з текстом Кеохейн Р. О., Най Дж. С. Транснаціональні відносини та світова політика Питання для опрацювання: 1. Транснаціональні взаємодії та організації 2. Деякі наслідки впливу транснаціональних відносин на міждержавну політику 3. Транснаціональні відносини та «втрата контролю» урядами 4. Транснаціональні відносини та державно-центрична парадигма 5. Транснаціональні відносини та цінності 6. Транснаціональні відносини та зовнішня політика Сполучених Штатів 7. Транснаціональні відносини та міжнародна організація Написання есе на книгу Френсіс Фукуяма. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / пер. з англ. Тарас Цимбал і Роман Корнута. — Київ : Наш формат, 2019. — 608 с.	5
3.	Геополітичні концепції міжнародних відносин Опрацювання звітів: - Global Trends 2040. A More Contested World https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/GlobalTrends_2040.pdf - Українська призма: Зовнішня політика 2023. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка» — Київ, 2024. — 336 с. https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/21179.pdf	5
4.	Підготовка до семінарського заняття за темою: «Загальні методи науково-дослідної роботи» 1. Визначення теми магістерського дослідження - Сформулюйте тему Вашого майбутньої магістерської роботи - Обґрунтуйте її актуальність - Сформулюйте об'єкт та предмет Вашого дослідження, мету та завдання - Визначте яку спрямованість буде мати Ваша робота: пошукову, описову, пояснювальну або порівняльну? - Визначте територіальні та хронологічні межі дослідження - Критичний аналіз основних дослідницьких підходів за темою роботи	5

	Класифікація та критична оцінка джерел за темою дослідження - Визначте, що є генеральною сукупністю джерел для Вашого дослідження. - Класифікуйте первинні і вторинні джерела, якими Ви збираєтеся скористатися в своєму дослідженні. Обґрунтуйте їх відповідність обраної Вами «генеральної лінії» і характером об'єкта Вашого дослідження. Які джерела будуть для Вас головними? Які другорядні джерела, на Ваш погляд, можуть Вам знадобитися? - Сконструйте «шкалу достовірності» для вимірювання об'єктивності / авторитетності Ваших джерел. Побудуйте типологію головних і другорядних джерел, з огляду на їх основні ідентифікують характеристики (ступінь достовірності, політична ангажованість, позитивна чи негативна оцінка досліджуваного феномена і т.п.). - Визначте, які методики збору емпіричних даних Ви маєте намір використати під час дослідження (логіко-інтуїтивний, які суспільно-наукові, історичні або політологічні методики). 3. Інформаційне забезпечення, обробка та аналіз матеріалів політичного дослідження міжнародних проблем 1. Складіть анотований список літератури до свого дослідження (не менше 40 пунктів), включаючи монографії, колективні видання, наукові статті (з провідних наукових журналів). Який порядок проходження блоків у вашій бібліографії? Оформіть свою бібліографію відповідно до вимог. 2. Наведіть приклад дослівного і непрямого цитування та оформіть посилання на цитати. Які способи оформлення посилань і виносок ви збираєтеся застосовувати? 3. На які кластери ви будите ділити вашу історіографію?	
5.	Підготовка до семінарського заняття за темою «Спеціальні методи політичних досліджень в міжнародній сфері» Практичне завдання Контент-аналіз провідних періодичних видань світу (за останні три роки) за темою магістерської роботи та оформлення їх у таблицю за рубриками: автор; вихідні дані публікації, характеристика змісту публікації. Близько 30-40 текстів. Перелік видань за країнами США 1. The Washington Post. Режим доступу: http://www.washingtonpost.com/ 2. The Wall Street Journal. Режим доступу: http://online.wsj.com/home 3. The New York Times. Режим доступу: http://www.nytimes.com/ Велика Британія 1. The Times. Режим доступу: http://www.timesonline.co.uk/ 2. The Telegraph. Режим доступу: http://www.telegraph.co.uk/ 3. Independent. Режим доступу: http://www.independent.co.uk/ Німеччина та Австрія (німецькою) 1. Der Spiegel. Режим доступу: http://www.spiegel.de/ 2. Frankfurter Allgemeine. Режим доступу: http://www.faz.net/ 3. Die Welt. Режим доступу: http://www.welt.de/ 4. Die Presse. Режим доступу: http://diepresse.com/ Сайти інформаційних агентств	5

	3. BBC NEWS. Режим доступу: http://news.bbc.co.uk/ 4. Reuters. Режим доступу: http://www.reuters.com/ 5. CNN. Режим доступу: http://edition.cnn.com/ 6. EuroNews. Режим доступу: http://www.euronews.net/ 7. Al Jazeera. Режим доступу: http://english.aljazeera.net/ 8. Associated Press. Режим доступу: http://www.ap.org/	
6.	Підготовка до семінарського заняття за темою: «Сценарні методи політичного прогнозування» Майбутні системи міжнародних відносин Студенти отримують завдання: розробити два сценарії про майбутні системи міжнародних відносин, про стан її через 10-15 років. Перший сценарій складається в оптимістичному варіанті, другий – в песимістичному. Відповідно, група студентів поділяється на дві частини, на чолі кожної призначається керівник. Кожна підгрупа протягом 15 хвилин на занятті готує свій проект, потім керівник коротко викладає зміст цього сценарію перед всією аудиторією. Інші члени підгрупи, які взяли участь в розробці проекту, можуть доповнити повідомлення керівника. Після закінчення викладу змісту даного сценарію представники іншої підгрупи задають питання, висловлюють свої думки про якість розробленого проекту. Потім аудиторія заслуховує повідомлення керівника іншої підгрупи. По завершенні обговорення другого сценарію про майбутні системи міжнародних відносин підводяться підсумки всієї роботи студентської групи. Сюжетні лінії можуть бути приблизно такими, як формування однополярного або багатополарного світу; глобалізація; роль в міжнародних відносинах ООН, Європейського союзу, НАТО; регіональні конфлікти; міжцивілізаційні відносини; боротьба з тероризмом; екологічні проблеми; роль України в системі міжнародних відносин.	5
7.	Системний підхід в дослідженні міжнародних відносин Робота з текстом: 1. Fukuyama, Francis (1989). "The End of History?". <i>The National Interest</i> (16): 3–18. 2. Huntington, Samuel P. (2002) <i>The Clash of Civilizations</i>. 3. Wallerstein, Immanuel. <i>Peace, stability and legitimacy, 1990-2025/2050. Argumentos</i>. 2012, vol.25, n.69, pp.59-77 4. Яким чином уявляють науковці картину майбутнього світу?	5
8.	Підготовка до семінарського заняття за темою: «Політичні події та ситуації як особливі об'єкти міжнародно-політичного аналізу» 1. Опишіть, чи збираєтеся Ви будувати таблиці, карти, графіки, діаграми або гістограми, яку функцію вони будуть виконувати у Вашому дослідженні і як Ви будете це робити (на основі яких даних, відібраних за який часовий період і чому, за допомогою якої програми і т. д.). Поясніть, як саме і за якими принципами Ви будете підходити до збору та аналізу вихідних даних. Які результати Ви збираєтеся отримати в ході дослідження – кількісні або якісні? 2. Підготуйте 5-7 узагальнюючих таблиць, графіків, діаграм або гістограм за темою магістерської роботи	5
9.	Підготовка до презентації результатів навчально-дослідного завдання: «Дослідження зовнішньої політики держави» Тема ІНДЗ погоджується з викладачем та науковим керівником магістерської кваліфікаційної роботи студента Вимоги до представлення програми дослідження	13

	Структурно програма магістерського дослідження повинна включати в себе такі обов'язкові пункти: 1. Вступ (1,5-2 стор.) • формулювання теми дослідження; • обґрунтування актуальності теми дослідження; • постановка наукової проблеми (у формі протиріччя, з якого випливає питання «Що?», «Як?» Або «Чому?»); • коротке висвітлення історіографії проблеми (тобто критичний огляд наявної літератури по даній темі; структурується в залежності від мети дослідження). • вибір «генеральної лінії» дослідження (тобто обґрунтування рівня філософської абстракції, на якому Ви плануєте розкрити Вашу наукову проблему); • вибір предметного поля дослідження; • визначення об'єкта і предмета дослідження; • формулювання мети дослідження, обґрунтування типу дослідження (пошукове, описове, пояснювальне, порівняльне); • постановка конкретних завдань дослідження (у вигляді переліку, по пунктам); • висування основної гіпотези (що саме Ви збираєтеся довести: Ваш варіант відповіді на питання, що міститься в науковій проблемі) і альтернативних гіпотез. 2. Процедурне розділ (3-4 стор.) • виклад принципового плану дослідження, характеристика його основних етапів (в якій послідовності Ви збираєтеся вирішувати поставлені завдання і чому); • обґрунтування основної гіпотези (вибір змінних та показників, що відображають ключові поняття гіпотези); • обґрунтування системи вибірки джерел даних (які дані Вам будуть потрібні для доказу Вашої гіпотези, чому саме ці дані, де Ви плануєте їх знайти); • характеристика основних процедур збору і аналізу вихідних даних (якими методами Ви плануєте здійснювати збір та аналіз даних, чи знадобиться Вам будувати таблиці, графіки, картографи і т.п., яке спеціалізоване програмне забезпечення Вам може для цього знадобитися). 3. Висновки (0,3 - 0,5 стор.) • основні висновки; • специфіка авторського підходу, оцінка теоретичної та практичної значущості дослідження.	
10	Дослідження міжнародних конфліктів Самостійне опрацювання публікації Parfinenko, A. (2023). Russian Revisionism as a Challenge to the International Order. Actual Problems of International Relations, 154(1), 18–33.	5
	Разом	58

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентом, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу: – словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж); – наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); – практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

2. За організаційним характером навчання: – методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; – методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; – методи контролю та самоконтролю у навчанні; – бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Переддипломний семінар» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є базовою інформацією при проведенні підсумкового контролю і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни. Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння розділів (проміжний контроль) – на практичних та семінарських заняттях.

Поточний контроль (засвоєння тем розділів) – здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (усні відповіді, доповіді, групова дискусія,);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки індивідуальних завдань в ході самостійної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування, написання есе);

- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні, прогностичні та інші задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій;
- контроль та оцінювання вмінь та навичок вирішувати кейсові проблемні завдання із розподілом ролей в командах;
- контроль та оцінювання виконання індивідуальної семестрової роботи.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у вигляді тестового екзамену. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

8.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування дисципліни і отримання задовільної оцінки з предмету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти регулюється положеннями «Про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна» та «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти ХНУ імені В. Н. Каразіна».

Зазначене положення визначає академічну недоброчесність як несамостійне виконання здобувачем вищої освіти екзаменаційних, залікових, контрольних, курсових робіт, індивідуальних завдань, списування, використання заборонених на контрольному заході навчальних та довідкових матеріалів, відтворення у своїх працях чужих опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на автора, фальсифікація результатів.

Списування (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв) під час контрольних робіт заборонено. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Якщо академічну недоброчесність виявлено при перевірці екзаменаційної, залікової, контрольної, курсової роботи, іншого індивідуального завдання, оцінка здобувача вищої освіти за виконання екзаменаційної, залікової, контрольної, курсової роботи, індивідуального завдання має бути знижена до 0 балів.

Якщо академічну недоброчесність виявлено при проведенні контрольного заходу, науково-педагогічний працівник, який проводив захід, сповіщає службовою запискою декана факультету (директора навчально-наукового інституту) та завідувача кафедри про факт виявлення академічної недоброчесності. Здобувач вищої освіти, винний в академічній недоброчесності, може бути видалений з аудиторії, де проводиться

контрольний захід, а його оцінка за виконання роботи має бути знижена до 0 балів.

У разі проведення екзамену в дистанційній формі використовується LMS платформа «Moodle» з автентифікацією здобувача у режимі відеоконференції. Реєстрація (допуск до складання) учасників освітнього процесу, а також обмін контрольними (підсумковими) завданнями та відповідями на них здійснюється винятково з корпоративної електронної пошти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (домен – karazin.ua) із забезпеченням академічної доброчесності. При проведенні екзамену в дистанційній формі використовуються технічні і програмні засоби, які дозволяють забезпечити аудіо- і відео- фіксацію.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота										Р а з о м	Екз аме н	Су ма
										60	40	100
T1	T2	T3		T5	T6	T7		T9	T10			
	C1	C2		C3	C4	C5		C6	C7	C8		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10		
Ес е	С е м і н а р	С е м і н а р	Е с е	Сем інар	Ес е	Се мі нар	Е с е	Сем інар і	Сем інар	Допо віді		

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль – 60 балів.

З них:

- активна робота на семінарських заняттях – 50 балів;
- підготовка програми магістерського дослідження – 10 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1	Частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Доповнення виступу:

1 бал – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бал отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бала отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Критерії оцінювання індивідуального завдання з дисципліни «Переддипломний семінар»:

- оформлення роботи – 2 бали;
- повнота викладеної інформації – 6 балів;
- захист роботи – 2 бали.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): виконання індивідуального завдання, підготовка доповідей та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Підсумковий контроль 40 балів:

Загальна кількість питань тестового екзамену – 40. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал, тобто в цілому за успішне виконання екзаменаційних завдань студент може набрати 40 балів. Час виконання тестових завдань – до 40 хвилин. Іспит відбувається дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Переддипломний семінар» із одночасним використанням програми для організації відеоконференцій Zoom.

За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання екзамену, становить 50 балів.

Заохочувальні бали – виконання узгодженого з викладачем додаткового індивідуального завдання – 10 балів, підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Переддипломний семінар» у журналах, що відносяться до категорії «В» – 15 балів.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем сучасних міжнародних відносин (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем сучасних міжнародних відносин (підготовка наукової статті, тез доповідей та ін., що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів (див. нижче: нарахування заохочуваних балів)).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за чотирирівневою шкалою оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Базова література

1. Вовк, Р. В. Моделювання міжнародних відносин : навч. посіб. / Р. В. Вовк. – К. : Знання, 2012. – 246 с.
2. Валевський, О. Л. Теорія і практика політичного аналізу : навч. посіб. – К. : Міленіум, 2003. – 227 с.
3. Ващенко, К. О. Політичний аналіз і прогноз в сучасній Україні : монографія / К. О. Ващенко. – К. : Логос, 2008. – 288 с.
4. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики : монографія / авт. кол. : Л. В. Гонюкова, В. М. Козаков, В. А. Ребкало та ін. ; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова. – К. : НАДУ, 2018. – 400 с.
5. Капітоненко, М. Г. Теорія міжнародних відносин / М. Г. Капітоненко. – Чернівці : Видавництво «Книги ХХІ століття», 2019. – 272 с.
6. Кваліфікаційна робота магістра : етапи виконання, структура, правила оформлення, норми бібліографічного опису : метод. посіб. для здобувачів спец. 291 «Міжнародні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти, освітньої програми «Міжнародно-політична регіоналістика» [Електронний ресурс] / уклад. А. Ю. Парфіненко, С. І. Лиман, Г. С. Панасенко, І. О. Панова. – Харків : Харківський нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2024. – 50 с. – Режим доступу: <https://karazin.ua>.
7. Коваленко, А. О. Політичний аналіз і прогнозування / А. О. Коваленко. – К. : Науковий світ, 2002. – 201 с.
8. Ковальчук, О. Я. Математичне моделювання і прогнозування в міжнародних відносинах / О. Я. Ковальчук. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 423 с.
9. Коцан, Н. Н., Коцан, Р. І. Методологія досліджень міжнародних відносин: теорія та практика : навч. посіб. / Н. Н. Коцан, Р. І. Коцан. – Луцьк : Вежа-Друк ; ФОП Гадяк Ж. В., друкарня «Волиньполіграф» ТМ, 2022. – 120 с.
10. Лисенко, Ю. В. Теоретичні основи політичного прогнозування / Ю. В. Лисенко // Нова парадигма. – 2015. – Вип. 126. – С. 150–159.

11. Мальський, М. З., Мацях, М. М. Теорія міжнародних відносин : підручник / М. З. Мальський, М. М. Мацях. – К. : Знання, 2007. – 461 с.
12. Марцин, В. С., Міценко, Н. Г., Даниленко, О. А. та ін. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. С. Марцин, Н. Г. Міценко, О. А. Даниленко та ін. – Л. : Ромус-Поліграф, 2002. – 128 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.infolibrary.com.ua/books-book-162.html>.
13. Данильян, О. Г., Дзьобань, О. П. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2019. – 368 с.
14. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравова (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. – 607 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Methodol.pdf>.
15. Гайдуков, Л. Ф., Кремень, В. Г., Губерський, Л. В. та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика : підручник / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. – К. : Либідь, 2016. – 622 с.
16. Муковський, І. Т., Міценко, А. Г., Шевченко, М. М. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах : навч. посіб. / І. Т. Муковський, А. Г. Міценко, М. М. Шевченко. – К. : Кондор, 2012. – 224 с.
17. Петренко, І. І. Методи політичних досліджень : навч. посіб. / І. І. Петренко. – К. : Норма права, 2023. – 220 с.
18. Петренко, І. І. Аналіз публічної політики : навч. посіб. / І. І. Петренко. – К. : Норма права, 2023. – 332 с.
19. Толстов С. В. Теоретико-методологічні критерії та принципи системного аналізу міжнародних відносин // Проблеми всесвітньої історії. 2023. № 3 (23). С. 18–66. Режим доступу: https://ivinas.gov.ua/images/journal/23/problems_vsesv-0323-23-all.pdf.
20. Телешун, С. О., Баронін, А. С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації : курс лекцій / С. О. Телешун, А. С. Баронін. – К. : Вид. Паливода А. В., 2014. – 112 с.
21. Требін, М. П., Герасіна, Л. М., Панфілов, О. Ю. та ін. Теорія міжнародних відносин : підручник / за ред. М. П. Требіна. – Харків : Право, 2022. – 472 с.
22. Терещук, В. І. Системний аналіз інституціонального забезпечення реалізації зовнішньої політики публічної дипломатії (на основі досвіду США) / В. І. Терещук // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». – 2016. – № 11.
23. Цехмістова, Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / Г. С. Цехмістова. – К. : Слово, 2004. – 240 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imath.kiev.ua/~golub/ref/tsekhmistrova.pdf>.
24. Шергін, С. О. Політологія міжнародних відносин : навч. посіб. / С. О. Шергін. – К. : Центр учбової літератури, 2020. – 256 с.

- 25.Шпиґа, П. С. Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики : конспект лекцій / П. С. Шпиґа. – К. : КиМУ, 2004. – 108 с.
- 26.Pal, L. A. Beyond policy analysis : public issue management in turbulent times / L. A. Pal. – 2016. – 158 p.
- 27.Daniell, K., Morton, A. Policy analysis and policy analytics / K. Daniell, A. Morton // Annals of Operations Research. – 2016. – Vol. 236. – P. 1–13.
- 28.Manski, C. Communicating uncertainty in policy analysis / C. Manski // PNAS. – 2019. – P. 116–122.
- 29.McGlinchey, S. International relations theory / S. McGlinchey. – Bristol, UK : International Relations, 2017. – ISBN 9781910814192. – Режим доступу: <http://eprints.uwe.ac.uk/34087>.
- 30.Snyder, J. L., Mingst, K. A., McKibben, H. E. Essential readings in world politics / J. L. Snyder, K. A. Mingst, H. E. McKibben. – New York : W. W. Norton & Company, 2022. – 658 с.
- 31.Sybiha, A. Ukraine's key role in tomorrow's global security infrastructure [Електронний ресурс]. – Bled Strategic Forum, 29 August 2025. – Режим доступу: <https://www.bledstrategicforum.org/platform/news/our-security-is-indivisible>.

Допоміжна література

- 32.Арон Р. Мир і війна між націями. – Переклад з французької. Київ : МП «Юніверс», 2000.
- 33.Бжезінський З. Велика шахівниця / пер. з англ. О. Фешовець. Харків : Фабула, 2025.
- 34.Гантінґтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Львів : Кальварія, 2006. 474 с.
- 35.Долженков О. О. Методологічні проблеми порівняльного аналізу політичних інститутів та процесів / О. О. Долженков // Політичне життя. 2022. № 2. С. 70–77. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2022_2_13.
- 36.Лиман С. І., Парфіненко А. Ю. Історія міжнародних відносин та дипломатії (довестфальська доба) : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2024. 700 с.
- 37.Ситник Г., Таран Є. Основні тренди трансформації системи міжнародних відносин (світоустрою) // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Національна безпека. 2024. Т. 2, № 2. С. 5–12. <https://doi.org/10.17721/3041-1912.2024/2-1/11>.
- 38.Толстов С. В. Політичні та безпекові виклики багатополлярності / С. В. Толстов // Україна і світ в умовах воєнних викликів : колективна монографія / за заг. ред. Ю. В. Подрез. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. С. 160–185. Режим доступу: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/89f01931-1b33-4c51-9c49-fa20ca046016/content>.

- 39.Фесенко М. В. Порівняльний аналіз наукових категорій «міжнародний порядок» та «світовий порядок» в умовах глобальних політичних трансформацій / М. В. Фесенко // Актуальні проблеми зовнішньої політики та міжнародних відносин: теорія і практика : зб. наук. пр. / за заг. ред. С. В. Толстова. Київ : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2024. С. 55–74.
- 40.Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / пер. Р. Корнута, Т. Цимбал. Київ : Наш Формат, 2019.
- 41.Huntington S. P. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. London : Simon & Schuster, 2002.
- 42.Ikenberry G. John. The End of Liberal International Order? // International Affairs. 2018. Vol. 94, № 1. P. 7–23. <https://doi.org/10.1093/ia/iix241>.
- 43.Coward M., Hobson C., Hutchings K., Sylvest C., Waever O. On the Horizon: The Futures of IR // Review of International Studies. 2024. Vol. 50, № 3. P. 415–424. <https://doi.org/10.1017/S0260210524000263>.
- 44.Graham A. Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap? New York : Mariner Books, 2017.
- 45.Multipolarization – Munich Security Report 2025 / ред. Т. Bunde, S. Eisentraut, L. Schütte ; гол. ред. N. Knapp. Munich : Munich Security Conference, 2025. 151 с. (Munich Security Report; February 2025). Режим доступу: https://securityconference.org/assets/02_Dokumente/01_Publikationen/2025/MSR_2025/Multipolarization_%E2%80%93_Munich_Security_Report_2025.pdf.
- 46.Parfinenko A. Russian Revisionism as a Challenge to the International Order // Actual Problems of International Relations. 2023. Vol. 154, № 1. P. 18–33.
- 47.Rosenau J. Turbulence in World Politics. London : Princeton University Press, 1990.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua>.
2. ADASTRA – незалежний український аналітичний центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://adastra.org.ua/>.
3. Нормативно-правова база атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/atestatsiyakadriv/> 134-[diyalnist/aestatsia-kadriv/5923](http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/atestatsiyakadriv/).
4. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>.

5. Рада зовнішньої політики «Українська призма» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prismua.org/>.
6. Сайт „Аспірант України” [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mi/intranet/aspirant.com.ua/>.
7. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/>.
8. Atlantic Council (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.atlanticcouncil.org/>.
9. Carnegie Endowment for International Peace (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://carnegieendowment.org/>.
10. Center for Strategic and International Studies (CSIS) (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.csis.org/>.
11. Centre for European Policy Studies – CEPS (Бельгія) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ceps.eu/>
12. Chatham House, The Royal Institute of International Affairs (United Kingdom) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.chathamhouse.org/>.
13. Council on Foreign Relations (CFR) (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cfr.org/>.
14. European Union Institute for Security Studies (EUISS) (European Union) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iss.europa.eu/>.
15. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych – PISM (Польща) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pism.pl/>
16. SWP – Stiftung Wissenschaft und Politik (Німеччина) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.swp-berlin.org/>
17. The Brookings Institution (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.brookings.edu/>.
18. Wilson Center, FKA Woodrow Wilson International Center for Scholars (United States) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wilsoncenter.org/>.
19. IFRI – Institut français des relations internationales (Франція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ifri.org/>

Провідні періодичні видання міжнародно-політичного спрямування США

1. The Washington Post. Режим доступу: <http://www.washingtonpost.com/>
2. The Wall Street Journal. Режим доступу: <http://online.wsj.com/home>
3. The New York Times. Режим доступу: <http://www.nytimes.com/>

Велика Британія

4. The Times. Режим доступу: <http://www.timesonline.co.uk/>
5. The Telegraph. Режим доступу: <http://www.telegraph.co.uk/>

6. Independent. Режим доступу: <http://www.independent.co.uk/>

Німеччина та Австрія (німецькою)

7. Der Spiegel. Режим доступу: <http://www.spiegel.de/>

8. Frankfurter Allgemeine. Режим доступу: <http://www.faz.net/>

9. Die Welt. Режим доступу: <http://www.welt.de/>

10. Die Presse. Режим доступу: <http://diepresse.com/>

Сайти інформаційних агентств

11. BBC NEWS. Режим доступу: <http://news.bbc.co.uk/>

12. Reuters. Режим доступу: <http://www.reuters.com/>

13. CNN. Режим доступу: <http://edition.cnn.com/>

14. EuroNews. Режим доступу: <http://www.euronews.net/>

15. Al Jazeera. Режим доступу: <http://english.aljazeera.net/>

16. Associated Press. Режим доступу: <http://www.ap.org/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Переддипломний семінар», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5963>.